

BoekStart in de kinderopvang is een van de succesvolle (voor)leesbevorderingsprogramma's van de Bibliotheek. Het is een goed voorbeeld van een aanpak waarmee de Bibliotheek buiten haar eigen muren treedt. Deze stap naar buiten is een waardevolle uitbreiding van het Bibliotheekwerk die om een investering vraagt. Daarom is er voor BoekStart in de kinderopvang een exploitatiemodel ontwikkeld. Zo kan vooraf nauwkeurig worden berekend hoeveel het inzetten van dit programma kost. In het exploitatiemodel komen inhoudelijke vernieuwing en bekostiging samen.

Door wie is het model gemaakt?

Het exploitatiemodel is in opdracht van Kunst van Lezen¹ (het leesbevorderingsprogramma van Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek) ontwikkeld door de Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN).

Metten is weten: de kosten vooraf zichtbaar

Veel innovaties worden ingezet zonder dat duidelijk is wat ze zullen gaan kosten. Dat het ook anders kan laat dit exploitatiemodel zien. Het voordeel van het exploitatiemodel is dat de kosten van BoekStart in de kinderopvang **vooraf** zichtbaar zijn. Daarnaast toont het model niet alleen de kosten van een programma in de startfase, maar ook van de jaren daarna. Hierdoor is in één oogopslag duidelijk wat de introductie van het programma betekent voor de begroting van de Bibliotheek en de andere deelnemende partijen.

Helderheid over gegevens voor legitimering beleid

Steeds vaker worden individuele Bibliotheken en de sector als geheel gevraagd om verantwoording af te leggen over gekozen beleid. In deze context brengt het Bibliotheekonderzoekplatform (BOP) van de Koninklijke Bibliotheek in kaart hoe Bibliotheken hun maatschappelijke rol invullen. Hiervoor zijn kwalitatieve en kwantitatieve gegevens van individuele Bibliotheken nodig, maar die zijn soms moeilijk te leveren. Het exploitatiemodel van BoekStart in de kinderopvang helpt om de financiële vragen die worden gesteld in het BOP te beantwoorden.

Bruikbaar voor zelfstandige kinderopvang én binnen Brede Schoolcombinatie

Het exploitatiemodel kan worden gebruikt voor zelfstandige kinderopvanginstellingen die met BoekStart in de kinderopvang werken. Maar waar de kinderopvang onderdeel is van een Brede School die al met de Bibliotheek op school werkt, kan dit exploitatiemodel ook worden toegepast. Voor het combineren van de resultaten van het exploitatiemodel van BoekStart in de kinderopvang en van de Bibliotheek op school is een afzonderlijk spreadsheet beschikbaar.

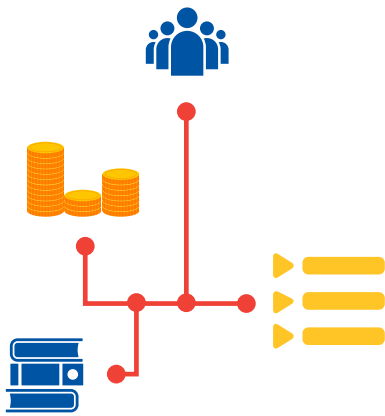
Een troef in gesprek met gemeente en kinderopvang

In een tijd van bezuinigingen is het van groot belang om de financiële kant van een innovatie glashelder te hebben. In het exploitatiemodel zijn alle kosten voor BoekStart in de kinderopvang verwerkt. Dit inzicht in de kosten maakt het gesprek met gemeentes en kinderopvang een stuk makkelijker.

Het exploitatiemodel werkt prettig doordat alle bouwstenen die van belang zijn, erin zijn verwerkt. Het model 'dwingt' je daarmee om alle onderdelen intern goed te bespreken. Omdat het model zoveel inzicht en houvast biedt, helpt het ook om in het gesprek met partners elk belangrijk punt bespreekbaar te maken. Bovendien geeft het model duidelijk aan welke financiële keuzes mogelijk zijn: Waar zit nog ruimte? Waar moet juist een extra inspanning worden geleverd? Welke kosten kunnen gezamenlijk gedragen worden en welke niet?

Gonny Apol, Consulent
Biblionet Groningen

¹ - Het door het ministerie van OCW geïnitieerde leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen is onderdeel van het actieprogramma Tel mee met Taal dat inzet op preventie en curatie van laaggeletterdheid. De preventieve aanpak van Kunst van Lezen bestaat uit BoekStart, de Bibliotheek op school en leesbevorderingsnetwerken.

Precisie door ervaring

Het exploitatiemodel geeft niet slechts een globale indicatie van de kosten, maar een vrij precies beeld. Dit is mogelijk doordat het model is gebaseerd op landelijke adviesnormen die zijn gefundeerd in jarenlange ervaring met BoekStart in de kinderopvang. Het nemen van innovatieve stappen kan door het model dus ook financieel nauwkeurig worden onderbouwd.

Een berekening in drie stappen

In het exploitatiemodel worden alle hoofdkosten, zoals loonkosten en collectie, op een gestructureerde manier in beeld gebracht. Met een paar muisklikken kan al een eerste globale indicatie van de kosten worden gegeven. Om een nauwkeurige berekening te maken zijn drie stappen nodig.

- Stap 1:** invullen verschillende posten met aantallen, bijvoorbeeld aantal kinderen
- Stap 2:** landelijke adviesnormen naast eigen normen leggen en bepalen of/waar van landelijke adviesnormen wordt afgeweken
- Stap 3:** strategische keuzes maken oftewel bepalen welke kosten de Bibliotheek betaalt en welke kosten bij de kinderopvang terechtkomen

Wie gebruikt het?

Het model is een intern instrument voor Bibliotheken. Omdat in het exploitatiemodel inhoud en bekostiging bij elkaar komen, moet het model ingevuld worden door een inhoudelijk specialist én iemand van de afdeling financiën en/of de directie.

Waar is het exploitatiemodel te vinden?

Dit model en andere exploitatiemodellen zijn te vinden in de [toolkit Exploitatie](#) op de website van de Bibliotheek op school. Hiervoor moet worden ingelogd.

Meer informatie over (voor)leesbevordering

- Website BoekStart voor ouders: www.boekstart.nl
- Website BoekStart en BoekStart in de kinderopvang voor professionals: www.boekstartpro.nl
- Website De Bibliotheek op school voor bibliotheekprofessionals: pro.debibliotheekopschool.nl
- Website De Bibliotheek op school voor ouders en leerkrachten: www.debibliotheekopschool.nl
- Website De Leesmonitor (onderzoek naar lezen, leesbevordering en literatuureducatie): www.leesmonitor.nu
- Brochures over de effecten van leesbevorderingsprogramma's: tinyurl.com/effectbrochures

De voordelen op een rijtje

- Alle kosten vooraf zichtbaar
- Een globale berekening in een paar muisklikken
- Nauwkeurige kostenberekening mogelijk
- Financiële gevolgen strategische keuzes direct helder
- Troef in het gesprek met gemeente en kinderopvang
- Inzicht in kosten startfase én jaren daarna
- Hulp bij invullen BOP-vragen
- Bruikbaar voor zelfstandige kinderopvangorganisaties én binnen Brede Schoolcombinatie

COLOFON

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door de samenwerking van Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek binnen het programma Kunst van Lezen.
 Tekst - Hermien Lankhorst | Vormgeving - Ingrid de Jong
 November 2017

